

BRIEF BURGERCOMITÉ SCHAIJK & REEK AAN GEMEENTEBESTUUR MAASHORST

Reactie op eindrapport nulmeting van bureau Berenschot inzake de evaluatie van het functioneren van gemeente Maashorst.

Schaijk, 24 oktober 2023

Geachte leden van het college van B&W en van de gemeenteraad van gemeente Maashorst,

Met deze brief willen wij u als college en gemeenteraad laten weten dat wij met meer dan grote verbazing hebben geconstateerd dat u het eindrapport “Nulmeting gemeente Maashorst” van Bureau Berenschot zonder enige tegenspraak als kwalitatief acceptabel heeft geaccepteerd.

De opdrachtverlening voor de complete herindelingsrapportage is weliswaar via het Ministerie van BZK verleend aan Bureau Berenschot maar wij willen en mogen aannemen dat u in ieder geval met het aanleveren en verifiëren van gegevens betrokken bent geweest bij de totstandkoming van dit eindrapport. Gelet op de bestaande overlegstructuren tussen ministerie, Berenschot en gemeente Maashorst is die betrokkenheid ongetwijfeld nóg intensiever van aard geweest.

Daarnaast is het feitelijk duidelijk dat dit eindrapport middels de lijst van ingekomen stukken is aangeboden aan de leden van de raad. Aangezien er nergens op- of aanmerkingen terug te vinden zijn over een inhoudelijke behandeling, kan niet anders dan geconcludeerd worden dat de verstrekte informatie met instemming is ontvangen en vervolgens voor kennisgeving is aangenomen

Het verwondert ons als Burgercomité Schaijk & Reek ten zeerste dat u blijkbaar geen enkele behoefte heeft gevoeld om enig commentaar op dit eindrapport te leveren, terwijl daar gelet op de inhoud de nodige redenen voor waren.

Het Burgercomité heeft het eindrapport “Nulmeting gemeente Maashorst” wél kritisch bestudeerd en wil u onze belangrijkste bevindingen en conclusies niet onthouden.

Wij kiezen voor deze benadering omdat er in de gevolgde procedure geen enkele wezenlijk inbreng en inspraak mogelijk is geweest. Niet via Berenschot en niet via een gemeentelijk vaststellingsbesluit.

Deze - niet uitputtende - conclusies, zowel procesmatig, praktisch en op (feitelijke) inhoud, brengen wij u onderstaand onder de aandacht.

*Bureau Berenschot gaat – terecht - uitgebreid in op allerlei **algemene** en voor de hand liggende zaken die in het kader van de Wet Arhi bij een “normale” herindeling – ook - aan de orde moeten komen zoals de weg van bestaand beleid naar een nieuwe werkelijkheid (Bestuursakkoord, toekomstvisie, dienstverlening, verbinding, inbedding en beleidsharmonisatie). Een zorgvuldige behandeling van de **bijzondere** aspecten die rond deze herindeling spelen, wordt echter achterwege gelaten.

*Wat zeer nadrukkelijk in dit eindrapport “Nulmeting gemeente Maashorst” niet aan de orde komt, is de praktische invulling van de nulmeting - het “meten is weten principe”. Overal voeren beschrijvende teksten de boventoon en er worden stellingen geponeerd en conclusies getrokken zonder dat daar enig feitenmateriaal aan ten grondslag ligt. Zonder deugdelijke feitelijke basisgegevens is het onmogelijk om een gewenste uitvoering te monitoren en het verkregen eindresultaat te vergelijken met de beginsituatie.

*In de rapportage worden accenten gelegd op kernenbeleid, eerlijke en duidelijke communicatie als basishouding en **participatie vooraf** als pijler.

-De praktijk in Maashorst wijst echter, precies zoals in het voormalige Landerd, nog steeds heel anders uit. Het is inmiddels genoegzaam bekend dat inspraak in Maashorst alleen met de mond beleden wordt. Inspraak wordt of genegeerd, voor de Bühne beleden of komt tot stand met enkel door de gemeente zelf geselecteerde informatie en deskundigheid. Wij wijzen hierbij op diverse – ook nog lopende – procedures waarbij de gemeente door betrokken burgers, de gemeenteraad zelf en door verschillende gerechtelijke instanties is teruggefloten om het gedane huiswerk over te doen en aangevoerde relevante inbreng van belanghebbenden alsnog bij de besluitvorming te betrekken. De manier waarop het aspect **burgerparticipatie** in dit evaluatieproces rondom de herindeling een plaats heeft gekregen, beschouwen wij als een triest dieptepunt in een lange reeks.

*In samenspraak met de gemeente Maashorst heeft Bureau Berenschot zich in de fase van de presentatie van het evaluatie-ontwerp een meester getoond in het manipuleren met verstrekte informatie door de geconsulteerde burgerparticipanten. Op pagina 58 en pagina 64 wordt aangehaald dat onder andere vertegenwoordigers van bewonersplatforms door Bureau Berenschot zijn geraadpleegd om in beeld te krijgen hoe er naar de nieuwe gemeente Maashorst wordt gekeken. Conclusie na die raadpleging was, aldus Berenschot, dat deze aanwezige partijen de nieuwe organisatie overwegend zouden steunen en er beperkte weerstand binnen de samenleving zou bestaan. De weerstand zou in het bijzonder uit de hoek van het Burgercomité Schaijk & Reek – voorheen actiegroep – komen. Bureau Berenschot voegt daar zelfs aan toe dat de weerstand vanuit dit Burgercomité ook (mede) ten grondslag ligt aan voorliggend onderzoek!

Wij willen deze conclusies keihard tegenspreken en daar de volgende feitelijke informatie tegenover zetten:

1. De aanwezige leden van de bewonersplatforms waren naast de leden van het Burgercomité de enige burgers die als bewoners in dit onderzoek gehoord zijn! Niemand bleek op voorhand geïnformeerd te zijn over de bedoeling van de bijeenkomst en er was geen schriftelijke informatie beschikbaar waardoor diverse aanwezigen zich ter plekke hardop afvroegen waarom ze eigenlijk uitgenodigd waren. De genodigden hebben zelfs te kennen gegeven dat ze niet als vertegenwoordigers van de kernen konden en wilden spreken. Ondanks die duidelijkheid vooraf zijn deze personen dus door Bureau Berenschot naar buiten toe wel benoemd en gepresenteerd als vertegenwoordigende burgers. En daarmee was de bewonersparticipatie voldoende gewaarborgd en de kous af. Een zeer laakbare handelwijze!

2. Nadat de leden van het Burgercomité en de leden van de burgerplatforms in 2022 twee maal acte de présence hadden gegeven, bleek de gemeente Maashorst begin 2023 de gebiedsplatforms in Uden eigenmachtig te hebben opgeheven wegens onvoldoende functioneren. Zonder overleg met betrokkenen die spraken van onfatsoen en gebrekkige burgerparticipatie. Terugblikkend doemt hier een scenario op van misleiding. Wanneer men de tijdspanne bekijkt, is die negatieve beeldvorming over de burgerplatforms bestuurlijk ongetwijfeld al veel langer in beeld geweest. Toch is er voor gekozen om deze groepen in beeld te brengen om aldus de uitgevoerde burgerinspraak te legitimeren.

3. Bureau Berenschot haalt met zijn opmerkingen over de inbreng en invloed van het Burgercomité Schaijk & Reek oorzaak en gevolg van de toegevoegde evaluatieopdracht in artikel 9 door elkaar. Men geeft daarmee een volstrekt eigen draai aan de geschiedenis over de weerstand tegen de herindeling. De weerstand tegen de herindeling – verwoord en actiegericht gecoördineerd door het

toenmalige Actiecomité - stoelde namelijk wel degelijk op feitelijke meningen en gevoelens die kwalitatief en kwantitatief van invloed waren. De plaatselijke bereidheid in Schaijk en Reek om de herindeling met handtekeningen tegen te gaan en actie te voeren, getuigden daarvan. Dat de gemeente Landerd die inbreng wenste te negeren en geen plaats in het herindelingsproces wilde geven, is een ander verhaal. Ook uit de bereidheid van de landelijke politiek, die zich wel wilde inzetten en wel wilde luisteren naar de burgers in Landerd, mag afgeleid worden dat hier een serieuze zaak speelde. Bij de behandeling/geplande eerste stemming van de herindelingswet zou een meerderheid van de Tweede Kamer Schaijk bij Oss hebben gevoegd!

4. De huidige beperkte weerstand tegen de herindeling zou wederom vanuit het Burgercomité Schaijk & Reek komen, aldus Bureau Berenschot. Een hele foute opmerking van een arrogant onderzoeksbureau dat meent zich te kunnen permitteren dergelijke uitspraken te doen. Doe uw werk als een betrouwbaar en onafhankelijk bureau, toon u een professional Bureau Berenschot door te zorgen dat u een dergelijke stellingname onderzoekt en onderbouwd. Pas dan laat u zien dat u gericht bent op het onderzoeken van datgene wat werkelijk leeft onder de burgers. Sneren uitdelen en stemming kweken richting het Burgercomité is in dit geval geheel ongepast. Het gaat niet aan het Burgercomité Schaijk & Reek neer te zetten als een club van notoire onruststokers. Bent u er zich eigenlijk wel van bewust hoeveel weldenkende en betrokken burgers u in het kielzog van het Burgercomité met uw benadering neerzet als onbeduidend en niet relevant??

Als u uw huiswerk goed zou hebben gedaan, zou u kunnen weten dat Burgercomité momenteel niet meer gericht is op weerstand of acceptatie. Wij willen alleen dat er een goede, transparante en objectieve evaluatie uitgevoerd wordt waarin de bij wet gestelde onderzoeksvragen over de herindeling beantwoord worden!

5. Uit de aangehaalde fragmenten en de specifieke conclusies over de rol die Berenschot – zonder eigen onderzoek - het voormalige Actiecomité / het huidige Burgercomité in het herindelingsproces toedicht, kunnen wij niet anders dan concluderen dat deze via “inside information”, lees de gemeente, verkregen zijn.

*Bureau Berenschot heeft zich – net als in het evaluatie-ontwerp - in dit eindrapport Nulmeting een meester in het manipulatief duiden van de toegevoegde onderzoeksopdrachten in artikel 9 getoond. Vanaf het begin werd consequent de wettelijke onderzoeksopdracht onvolledig geciteerd en vervolgens werd gekozen voor uitgekende formuleringen en uitgebreide beschrijvingen. Hierdoor is men steeds nauwlettend uit de buurt gebleven van de essentie van de gerichte onderzoeksvragen. En die essentie ging én over het raadplegen van juist de inwoners van Schaijk en Reek over de gerealiseerde herindeling én over het objectief en onderbouwd in beeld brengen van de wenselijkheid om deze kernen alsnog aan Oss toe te voegen.

*De bereidheid om deze vragen aan alle inwoners van Schaijk en Reek te stellen, juist vanwege hun bijzondere positie, is vanaf het begin van dit onderzoek niet aanwezig gebleken. Bureau Berenschot maakte al tijdens de eerste samenkomst aan ons Burgercomité duidelijk dat men een gerichte en specifieke burgerraadpleging in Schaijk en Reek absoluut niet in overweging wenste te nemen. De beantwoording van de onderzoeksvragen zou daarentegen net zo goed of beter in beeld kunnen worden gebracht door een kleinschalige enquête en door de objectieve en subjectieve wenselijkheid van een eventuele toevoeging aan Oss te bestuderen.

Onderstaand een voorbeeld hoe deze objectieve wenselijkheid wordt uitgewerkt.

Op pagina 17 van het eindrapport “Nulmeting gemeente Maashorst” wordt als belangrijk gegeven vermeld dat er vanuit Landerd/Maashorst “meer kinderen naar Uden naar school gaan dan naar Oss”. Grave wordt hierbij niet genoemd, terwijl het grootste deel van de uitstromende leerlingen daar juist naar toe gaat! In de afgelopen 5 jaren zijn er van de 85 leerlingen 55 (65%) uitgestroomd naar het Merletcollege in Grave. In 2023 zijn er 0 leerlingen uitgestroomd naar Uden en in 2022 en 2021 slechts 3 per jaar. Het blijkt hier steeds slechts om een klein aantal uitstromers te gaan, die zich ook nog eens verspreiden over 4 gemeenten. Waar hebben we het over! Heeft Bureau Berenschot deze subjectieve gepresenteerde gegevens verkregen via de gemeente Maashorst, heeft men deze geverifieerd en/of is hier ook sprake van manipulatie door Bureau Berenschot?

Samenvattend zijn wij van mening dat het eindrapport Nulmeting gereduceerd is tot algemeenheden en in het bijzonder door een bijzonder grote inzet om het algemene draagvlak onder de bevolking voor – het voortbestaan van – de gemeente Maashorst te vergroten. Hierbij is overduidelijk gestuurd op een wenselijke uitkomst die moet leiden tot het onverdeeld voortbestaan van Maashorst.

Daarbij is niet geschuwd om:

- zonder eigen onderzoek en transparante verifieerbare informatie allerlei conclusies te trekken die aantoonbaar onjuist zijn;
- gegevens te gebruiken die niet anders dan door een belanghebbende partij (lees de gemeente) verstrekt kunnen zijn en om
- burgerparticipanten zoals verenigd in het Burgercomité Schaijk & Reek in een kwaad daglicht te zetten om het eigen gelijk te bekrachtigen.

De manier waarop tot nu toe in dit herindelingsonderzoek is gehandeld door het Ministerie van BZK als opdrachtgever, Bureau Berenschot als onderzoeksbureau en gemeente Maashorst als onderzoeksobject roept nadrukkelijk de vraag op hoe onafhankelijk dit onderzoek eigenlijk is uitgevoerd. Onafhankelijkheid is immers de kernwaarde van gedegen beleidsonderzoek en de crux van onafhankelijk onderzoek is dat belanghebbenden geen grip hebben op de aanpak en uitkomst ervan.

In divers en gedegen onderzoek naar de handelwijze van commerciële onderzoeks- en adviesbureaus wordt geconcludeerd dat het overgrote deel van de opdrachten die bij overheden uitgevoerd worden voor de buitenwereld moeilijk te controleren zijn. Wat wel duidelijk is dat in de regel niet zowel de overheid als de burger gediend wordt en er weinig tot geen tegenspraak wordt gegeven richting overheid/opdrachtgever. Onderzoeksbureaus gedragen zich als luisterend oor, onderzoeker, aanklager en rechter tegelijk maar behagen ondertussen vooral hun opdrachtgevers. Het bewust niet stellen van vragen om de antwoorden niet onder ogen te hoeven komen, is zo’n sturende methode om te behagen en mogelijke pijnlijke conclusies te vermijden. Die meewerkende houding hangt overigens nauw samen met de eigen commerciële doelstelling van een onderzoeksbureau, aldus de onderzoekers.

In het aan Berenschot gegunde herindelingsonderzoek is de verwevenheid tussen de drie genoemde partijen van extra belang omdat er vanaf het begin geen enkel zicht is gegeven op de bestaande wisselwerking tussen deze driehoek. Duidelijk is in ieder geval wel dat gemeente Maashorst niet alleen maar objectieve informatie heeft verstrekt en duidelijk is ook dat het ministerie er als opdrachtgever mét de gemeente Maashorst van achter de schermen op gebrand was om de rapportage naar de gewenste werkelijkheid toe te schrijven.

Meer dan duidelijk is ook dat alle betrokkenen op alle mogelijke manieren hebben geprobeerd om burgerinbreng en -inspraak uit dit dossier te weren. Het Ministerie van BZK verwees naar Bureau

Berenschot als onafhankelijk onderzoeksbureau, Bureau Berenschot beriep zich op de eigen deskundigheid en onafhankelijkheid en de gemeente Maashorst gaf niet thuis omdat ze geen opdrachtgever van het onderzoek waren. Het resultaat van deze exercities is in ieder geval dat de gehele procedure rond het herindelingsonderzoek zich op voorspraak van een onderzoeksbureau volkomen heeft kunnen onttrekken aan burgerinbreng.

Geacht college en geachte raadsleden, voor ons als Burgercomité is nog altijd niet helder welke formele en/of informele rol u precies in dit dossier heeft vervuld. Wat voor ons echter wel vaststaat is dat dit eindrapport "Nulmeting gemeente Maashorst" na opmaak door Bureau Berenschot zowel het college als de gemeenteraad gepasseerd is. Daarmee bent u in ieder geval medeverantwoordelijk geworden voor de inhoud van het eindrapport. Tot onze spijt moeten wij constateren dat u geen enkele kritische kanttekening heeft gezet bij feitelijk onjuiste informatie en insinuaties onder de gordel. Daarmee heeft u verzuimd om uw verantwoordelijkheid te nemen.

Hoogachtend,

Burgercomité Schaijk & Reek (K.v.K.78486505)

